

SPOR KULÜPLERİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMALARI KONFERANSI

28 MAYIS 2011 Cumartesi saat 9.30
İstanbul Barosu Kültür Merkezi

*Spor Hukuku Enstitüsü Başkanı Av. KISMET ERKİNER Konferansı açış konuşması:
(Aşağıdaki metin, Konferans kitabı için hazırlanmış olup oturumda özetlenerek sunulmuştur)*

Sayın Baro Başkanım, çok değerli akademisyenler, spor federasyonlarımızın ve spor kulüplerimizin seçkin başkanları ve temsilcileri, basınımızın değerli mensupları, sayın meslektaşlarım, hanımefendiler, beyefendiler; Spor Hukuku Enstitüsünün İstanbul Barosu'yla birlikte ve onun sponsorluğunda tertiplemiş olduğu **SPOR KULÜPLERİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMALARI** Konferansı'na hoş geldiniz.

Bu Konferansımız, İstanbul Barosu ile Enstitü'müzün tertiplemiş olduğu **ikinci Spor hukuku etkinliği** olup, kitabının basımı da İstanbul Barosunun bu alandaki **üçüncü yayını** olacaktır.

İlk Konferansı 16-17 Mayıs 2009 tarihlerinde "SPORDA ÖZERKLİK" konusunda gerçekleştirmiş ve sonrasında Baro'muz sponsorluğunda, sunum ve tartışmalarını, Baro –Enstitü müşterek yayını olarak bastırmıştık. Ancak ondan önce İstanbul Barosu Dergisi "Mayıs 2007" tarihinde "SPOR HUKUKU" na ÖZEL SAYI yaparak, bu disipline verdiği önemi ortaya koymuştur. Baromuza ve geçtiğimiz dört yıl zarfında konuya kurumsal devamlılık getiren bütün Sayın Başkan ve Yöneticilerimize teşekkür ederiz.

Bu yıl spor hukuku Konferansına konu olarak "SPOR KULÜPLERİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMALARI"nı seçmiş olmamızın gerekçesini Konferans broşüründe açıklamaya çalıştık. Orada da belirtmiş olduğumuz üzere TBMM'nin 23. Yasama Döneminde, Anayasa'mıza yapılan ilave dahil, bir dizi spor kanunumuza değişiklikler getirilmiş ve çok önemli kurumsal değişiklik ve gelişmeler kaydedilmiştir. Bu bağlamda, bilhassa 17 ila 31 Mart 2011 tarihleri arasındaki 13 gün gibi çok kısa bir sürede kabul edilen 6214, 6215 ve 6222 sayılı Kanunları belirtmek isteriz.

Ancak, GSGM tarafından uzun süredir, Spor Kulüpleri ile ilgili yasal düzenlemeleri değiştirecek çalışmalar yürütülmekte olmasına (bu bağlamda, dönemin Spordan Sorumlu Devlet Bakanı'nın başkanlığında, İstanbul'da, spor kulüpleri temsilcilerinin de hazır buldukları, bir günlük bir seminer yapılmış olmasına; daha sonra Nisan 2010'da, bu kez de o dönemin Spordan Sorumlu Devlet Bakanı tarafından, bir çok kuruluştan, bu meyanda Enstitü'müzden de TBMM'de beklemekte olan Tasarı hakkında yazılı görüş istenmiş olmasına, ki bu isteme 10 Mayıs 2010 tarihli Raporumuzla cevap verdik) rağmen, "Gençlik ve Spor Kulüpleri Kanun Tasarısı" yasalaşmamıştır.

Oysa, spor kulüplerinin yasal düzenlemesini Dernekler Kanunu ve gerisinde Medeni Kanun kapsamından çıkartma düşüncesi, eğilimi, gereksinimi yeni değildir.

3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimleri öncesinde **AK Parti** seçim beyannamesinde şöyle diyordu:

"Yeni bir spor politikası oluşturulacaktır ve spor hizmetleri ağırlıklı olarak yerel yönetimlere bırakılacaktır. Bu yerel yönetimlerin amatör ve profesyonel spor kulüplerine daha fazla kaynak ayırabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır."

CHP ve MHP ise, 2002 seçim beyannamelerinde spor hakkında söylemde bulunmalarına rağmen, spor kulüpleri hakkında hiç bir öngöründe bulunmamışlardı.

Aradan geçen 8.5 yıl sonunda, bu üç siyasi partimizin "spor kulüpleri" hakkında gelmiş oldukları noktayı şimdi şöyle saptamış bulunuyoruz:

AK Parti, parti programında ve 2011 seçim beyannamesinde SPOR KULÜPLERİ hakkında şöyle diyor (parti programında bu konuda söylemi olmasına karşın, seçim beyannamesinde bu konuya değinmemiş):

Amatör ve profesyonel spor kulüplerine, yerel yönetimlerin daha fazla kaynak ayırabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır."

Yani, AKP'de, aradan geçen 8.5 yılda, Spor kulüplerine karşı aynı söylemi sürdürüyor. Ancak bu konuda Yasal girişimi olmamış.

Buna karşılık **CHP** hem parti programında, hem de 2011 Seçim Beyannamesinde kendisini angaje ediyor. Şöyle ki:

Programında: ***"Devletin amator spor kuluplerimize daha çok kaynak ayırması, yerel yönetimlerin amator spor kuluplerini siyasi tercihlere yönelmeden desteklemeleri sağlanacaktır."***

Beyannamesinde: *“Yasal bahis gelirlerinden bütün kulüplerimize eşit düzeyde pay vereceğiz. Sponsorluk Yasası’nı günümüze uygun bir yapıya kavuşturarak kulüp vesporcularımızın gelirlerini artıracacağız.*

Buna karşılık **MHP**, 8.5 yıl önce konuya hiç değinmezken; şimdi doğrudan, tabir yerinde ise 12’den vuruyor: Seçim Beyannamesinde şöyle diyor:

“Amatör ve profesyonel spor kulüpleri yasası çıkartılarak spor kulüplerinin dernekler yasası ile yönetimine son verilecektir.”

Bu durumda, TBMM’nde seçim barajını aşarak grup oluşturmuş olan üç siyasi partimizin spor kulüplerinin yasal düzenlemesi hakkında nerede ise görüş birliğinde oldukları, en azından şimdiden bir konsensüsün olabileceği gözükmemektedir. Şu halde mesele iyi bir Kanun Tasarısını TBMM’ne sevk edebilmekte odaklanmaktadır.

Bu konu sadece siyasi partilerimizce ele alınmış olmayıp, bu konuda tutum belirleyen, yol gösteren birçok materyel de elimizde bulunmaktadır.

Bunlardan biri ve de önemli biri, “2008 yılı SPOR ŞURASI” kararlarıdır. Bu kararlardan “SPOR KULÜPLERİNİN YENİDEN YAPILANMASI” başlığının altında şu tavsiye kararlarını okumaktayız:

- *Spor kulüplerinin üye ve kurucularında aranan gerekli şartlara ilaveten, yönetim kurulu üyelerinde 6 ay ve üzeri hak mahrumiyeti alanlara yönetici olmama şartı getirilmelidir.*
- *Yönetim kurulunun Genel Kurulda ibra edilmemesi veya yapılan denetim sonrasında kamu davası açılıp mahkumiyet almaları halinde kulüp yönetiminde bir daha görev alamamaları sağlanmalıdır.*
- *Spor kulüplerinin genel kurulda seçilen yönetim kurulu üyeleri, kulüpleri denetleyen birimin vereceği ilk hizmet içi seminerine katılarak yöneticilik formasyonu almaları zorunlu olmalıdır.*
-
- *Spor kulüpleri yasası dernekler yasasından ayrılmalıdır.*
- *Kulüplerin kontrolsüz harcamaları ile borçlanmalarının engellenmesi için spor üst kurulu bünyesinde denetleme kurulu oluşturulmalıdır.*
- *Federasyonların kulüplere aynı ve nakdi yardımda bulunmalıdır.*
- *Kamu kurum ve kuruluşlarının spora destek vermeli veya ligleri oluşmamış branşlarda kulüpleşerek lig oluşmasına katkıda bulunmalıdır.*

-
- *Kulüp yöneticilerinin mali destekleri ile yürütülen kulüp yapılarının değiştirilerek, bütün üyelerinin mali desteği ile yürüyen yapıya dönüştürülmelidir.*

SPO HUKUKU başlığının altında ise “SPOR KULÜPLERİ “ile ilgili şu istişari kararlar alınmıştır:

“Spor Kulüplerine İlişkin Olarak:

a) Spor Kulüpleri Kanun Tasarısı Taslağında yer alan profesyonel sporcu tanımındaki ifade tarzının ve genel kurulda seçimlerin açık oyla yapılmasına, yabancıların üyeliklerinin bildirilmesine, sporcuların faal sporculuğu bırakmadıkça üye olamayacakları, kulüpten maaş alanların üyeliğinin dondurulabileceği, zorunlu üyelik olamayacağı gibi hususlar dikkate alınarak üyeliğe ilişkin hükümler ile cezalar dolayısıyla kulüplere verilecek yardımların kesilmesini öngören hükümlerin yeniden düzenlenmesi.

b) Yerel yönetimler ve gençlik ve spor il müdürlüklerinin, alanlarına giren tüm spor kulüplerine hizmetle yükümlü oldukları gözetilerek, bunlarla rekabet içinde olacak kulüp kurmamaları yönünde düzenleme yapılması,

c) Kanun Taslağında, şirketleşmeye (kulüplerin şirket kurması veya kurulmuş şirketlere ortak olması) yer verilmekle beraber, kulübün kendisinin şirkete dönüşmesi durumunda uygulanacak hükümler konusunda düzenlemeye yer verilmesi,

d) Kulüp yöneticilerinin sorumluluğu (özellikle mali sorumluluğu) konusunda somut sorumluluk kriterleri belirlenmesi ve bu kapsamda tüzel kişilerin yöneticilerinin davranış ilkeleri ve prensiplerinden oluşan kurumsal yönetim esasının, kulüp yöneticileri açısından Kanun kapsamına alınarak müeyyidelerinin belirtilmesi,

e) 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 162. ve müteakip maddelerinde öngörülen “Alacağın Temlik” konusunun kulüpler açısından değerlendirilmesi ve kulüp yöneticilerince, kulüpten alacaklarına karşılık kulüp gelirlerinin temlik edilmesinin sınırlandırılması ve bu şekilde yapılacak temlikin kulübün yıllık gelirinin % 2'si oranını geçemeyeceği şeklinde düzenleme yapılması,

f) İç denetim ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün denetiminin yanı sıra, Kulüpler için dış denetim öngörülmesi, ancak, amatör spor

kulüplerinin sayıca çokluğu da dikkate alınarak mali büyüklüğü belli limitin üstünde olma ve belirli spor faaliyetlerini yürütme gibi kıstaslarla bir kısım kulüpler için bağımsız kuruluşlarca denetim öngörülmesi,

g) Kulüplerin mali yılı ile, kulüplerin ortak olduğu şirketlerin mali yılının örtüşmesini sağlayacak düzenleme yapılması,

h) Kulüplerde spor hukuku eğitimi almış eleman çalıştırılması veya belirli kulüp çalışanları için spor hukuku kursları düzenlenmesi,

ı) Aynı ismin birden fazla kulüp tarafından kullanılmaması esasının il çerçevesinde öngörülmesi gerektiği görüşü kabul edilmiştir.

Diğer yandan CUMHURBAŞKANLIĞI Devlet Denetleme Kurulu'nun "**Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Faaliyetlerinin Denetimi ile Özerk Federasyon Uygulamalarının Değerlendirilmesi**" başlıklı, 02/04/2009 tarih ve 2009/3 sayılı Raporunda, Spor Kulüpleri hakkında şu hususlara vurgu yapılmıştır:

"5) Raporun Beşinci Bölümünün "IV-D" numaralı alt bölümünde spor yönetimindeki diğer unsurların yeniden yapılandırılması hususu değerlendirilmiştir.

*Spor yönetiminin yeniden yapılandırılması esnasında değerlendirilmesi gereken en önemli unsurlardan biri de **spor kulüpleri** ve sporla ilgili faaliyetlerde bulunmak üzere kurulmuş olan federasyon, konfederasyon, dernek ve vakıflardır. Bunlar arasında Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği, Türkiye Futbol Adamları Derneği, Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği, Profesyonel Futbolcular Derneği, Kulüpler Birliği Vakfı sayılabilir.*

.....

Bu nedenle, özerk spor federasyonlarının yapılandırılması esnasında spor yönetiminin yukarıda bahsedilen unsurlarının da (federasyon, konfederasyon, vakıf ve dernekler) spor yönetiminin bir parçası haline getirilmesi ve bunlara özerk spor federasyonları genel kurullarında münhasıran temsil yetkisi verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte, federasyonların yerel yapılarının oluşturulması çerçevesinde, mevcut amatör spor kulüpleri federasyon ve konfederasyonları ile diğer derneklerin; tüm amatör spor faaliyetlerini kapsayacak nitelikte yerel

federasyonlar şeklinde örgütlenmesi, bunların özerk spor federasyonlarının genel kurullarına katılımının sağlanması ve bunlara yerel spor faaliyetlerinin yürütülmesi görev ve yetkisinin devredilmesi düşünülmelidir.

Ayrıca, spor yönetimi içerisinde yer alan diğer unsurlar arasında gençlik ve sporla ilgili bazı görevlerin mevzuatla verildiği belediyeler ve özel idareler de yeniden yapılanma çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, belediye ve özel idare mevzuatında değişiklik yapılarak;

- Belediye ve il özel idarelerine spor tesisi yapımı, bakımı ve işletilmesi ile ilgili görevlerin verilmesi,

- Belediye ve il özel idarelerine amatör spor faaliyetlerini ve amatör spor kulüplerini destekleme görevlerinin verilmesi

gerektiği ve bu çerçevede;

- Belediye ve özel idarelerin müsabaka düzenleme yetkilerine son verilmesi,

- Belediye ve il özel idarelerinin doğrudan ya da dolaylı şekilde amatör ve/veya profesyonel kulüp kurmalarının yasaklanması,

- Belediye ve il özel idarelerinin profesyonel kulüplere doğrudan ya da dolaylı yardım yapmasının engellenmesi,

- Amatör spor faaliyetleri ve kulüplerine belediye ve il özel idarelerinin yaptıkları bağış ve yardımların açıklanması ve bu suretle şeffaflığın temin edilmesi gerektiği ve bu hususun kamu tüzel kişiliğine sahip tüm kurum ve kuruluşlar ile kamu şirketleri olan belediye şirketleri ve kamu iktisadi teşekkülleri için de geçerli hale getirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Nihayet Spor Kulüpleri hakkında en geniş ve güncel görüşleri yansıtan TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ “Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU”nun Mart 2011 tarihli Raporudur. Raporun “Üçüncü Bölümü” SPOR KULÜPLERİ VE SORUNLARI” ana başlığını taşımakta olup konuyu hemen bütün yönleri ile çok geniş bir şekilde ele almıştır. Ancak Komisyonun tespitlerine değinmeden önce konunun Kalkınma planlarında nasıl yer almış olduğuna değinmek istiyoruz.

5 yıllık Kalkınma Planlarında Spor Kulüpleri ve Federasyonlara İlişkin Tedbirler:şu şekilde belirtilebilir: 2’inci, 3’üncü ve 4’üncü Planlarda kulüplerin amatör spor dallarında faaliyet göstermelerinin teşvik edilmesi konusuna yer verilmiştir. 2’nci Plan’da spor kulüplerine daha fazla sayıda katılım sağlanması; 3’üncü Plan’da spor

kulüplerinin sosyal ve kültürel alanlarda da çalışmalar yapmaları; 4'üncü Plan'da amatör spor kulüplerinin profesyonel spor faaliyetlerinde bulunan şubelerinin dernek statüsünden çıkarılarak şirketleşmelerinin sağlanması amaçlanmıştır. 5'inci, 6'ncı ve 7'nci Planlarda kulüp ve federasyonlara ilişkin herhangi bir tedbir yer almazken, 8'inci Plan'da kulüp ve federasyonların kurumsallaşması; spor kulüplerinin mali ve idari açıdan tam bağımsız olmaları hedeflenmiştir.

Bu hususu belirttikten sonra TBMM Spor Araştırma Komisyonu'nun tespitlerine değinelim:

- Meclis Araştırma Komisyonu'nun ilk tespitlerinden biri, kurumsallaşmayı gerçekleştirebilmiş spor kulüplerinin üç tür yönetimi iyi yapabildikleridir. Bunlar, **1) ilişki yönetimi, 2) varlık ve risk yönetimi ve de 3) performans yönetimidir.**
- Spor kulüpleri GSGM'ye, mahalli idarelere, Hazine ve Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan **spor tesislerini kira, intifa, işgal suretiyle kullanmaktadırlar.**
- Spor kulüpleri, ya anonim şirket ya da dernek statüsünde olduğundan elde ettikleri gelirlerin Kurumlar Vergisi Kanunu açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Üyelerinden aidat toplayarak kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek üzere faaliyette bulunan dernekler, kurumlar vergisinin konusu dışında kalmaktadır. Ancak amaçlarını gerçekleştirmek üzere gelir getirici faaliyette bulunmaları durumunda, derneklerin bu faaliyetleri iktisadi işletme oluşturmaktadır. **Dolayısıyla bu iktisadi işletmeler ile anonim şirket şeklinde kurulan spor kulüplerinin faaliyetleri, kurumlar vergisinin konusuna girmektedir.**
- Derneklerin normal faaliyetleri doğrudan katma değer vergisinin konusuna girmemektedir. Ancak, **derneklere ait veya tabi olan iktisadi işletmeler ile anonim şirket statüsünde sportif faaliyetlerde bulunan kuruluşların KDV mükellefiyeti bulunmaktadır.** Spor kulüplerine ait iktisadi işletmelerin, sosyal tesis, lokal, otopark, spor okulları ve kursları, spor sahaları, sağlık merkezleri, plaj tesisleri işletmeleri, Spor Toto-Loto ve İddaa isim hakkı gelirleri, spor malzemesi ve hediyelik eşya satışı, yayın hakkı gelirleri, maç hasılatları, reklam gelirleri gibi teslim ve hizmetleri, KDV'nin konusuna giren işlemlere örnek teşkil etmektedir. Bunlardan örneğin: maç bileti, isim hakkı, yayın hakkı, reklam gelirleri ve spor okullarında KDV oranı % 18'dir.

- Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak kabul edilmiştir. Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 72'nci madde, sporculara ödenen ücretlerin 31.12.2017 tarihine kadar sadece aşağıda belirtilen oranlarda tevkifat yoluyla vergilendirileceğini hükme bağlamıştır. Lig usulüne tabi spor dallarında; En üst ligdekiler için % 15, En üst altı ligdekiler için % 10, Diğer liglerdeki için % 5. Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile millî sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5. Yapılan tevkifatlar nihai vergilendirme mahiyetindedir. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ayrıca sporcular tarafından beyan edilmeyecek ve başka gelirleri için beyanname verilse bile bu gelirler beyannameye dâhil edilmeyecektir.
- Spor kulüpleri, transferini gerçekleştirdiği sporcularla ve teknik adamlarla yapmış oldukları sözleşmede gösterdikleri transfer ücreti üzerinden binde 8,25 oranında damga vergisi ödemek durumundadırlar.
- Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde düzenlenen spor müsabakaları, bilet satış tutarından KDV düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden % 10 oranında eğlence vergisine tabi bulunmaktadır.
- Spor Loto, Spor Toto, İddaa gibi spor müsabakalarına dayalı müşterek bahislerde % 5 oranında şans oyunları vergisi (ŞOV) alınmaktadır. Spor Toto Teşkilatı tarafından şans oyunları hasılatının sadece % 7'sinin kulüplere dağıtıldığı, bunların da büyük kısmının profesyonel spor kulüplerine ayrıldığı, amatör kulüplere sadece küçük bir kısmının verildiği belirtilmektedir.
- GSGM ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş, **spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetlerinde bulunan iktisadi işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler**, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi kapsamında **kurumlar vergisinden muaftırlar**. Transfer ve bonservis gelirleri, saha reklam gelirleri, maç bileti satışları, sporcuların formalarına aldıkları reklamlar, maç yayın hakkının satılması faaliyetleri de idman ve spor faaliyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Kulüplerin idman ve spor faaliyetlerinin yanı sıra forma, ayakkabı ve diğer malzeme satışı, otopark, benzin istasyonu, restoran, otel, büfe ve plaj işletmeciliği yapması durumunda, **idman ve spor faaliyetleri dışında kalan bu faaliyetlerin ayrı**

bir iktisadi işletme olarak kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

- Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler ile spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler **gelir vergisinden istisnadır.**
- GSGM'ye tescil edilmiş amatör spor kulüplerine ait binalar, gelir veya kurumlar vergisine tabi işletmelere ait olmamaları veya bunlara tahsis edilmemeleri şartıyla **emlak vergisinden muaf tutulmuştur**
- GSGM'ye dâhil derneklerin münhasıran sporla uğraşmak üzere kurulan anonim şirketlere sermaye olarak koydukları gayrimenkuller ile bu şirketlere devrettikleri gayrimenkullerle ilgili **devir ve iktisap işlemleri harçtan istisnadır.**
- Spor Toto Teşkilatı tarafından düzenlenen müşterek bahisler **eğlence vergisinden istisnadır.**

TBMM Araştırma Komisyonu, spor kulüplerinin mali statülerini belirleyip, yararlandıkları vergisel ayrıcalıkları saptadıktan sonra **Spor Kulüplerinin Hukuki Sorunları** alt başlığı ile öncelikle Kulüplerin **DERNEK** statüsünde olmalarından ileri gelen sorunlarını saptamaya girişmiştir. Bu konudaki teferruatlı incelemesini şöyle özetleyebiliriz:

- Spor kulüplerinin faaliyetlerini 23.11.2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine tabi olarak sürdürmeleri, sporun paydaşları tarafından genellikle eleştirilmekte ve bu eleştiriler bir yandan özellikle profesyonel spor kulüplerinin şirketleşmesi yönündeki görüşlerle desteklenmekte, diğer yandan da Spor Kulüpleri Yasası şeklinde bir yasa hazırlanarak kulüplerin özel bir yapıda düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. **Spor kulüplerinin idari, mali ve hukuki olarak kurumsallaşmış bir yapıya kavuşması açısından Dernekler Kanunu'nun yetersiz kaldığı görüşleri her geçen gün daha fazla taraftar bulmaktadır.**
- Dernek statüsündeki spor kulüpleri, hem İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi tarafından 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve Dernekler Yönetmeliği çerçevesinde hem de "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği"nin 22'nci maddesine göre GSGM tarafından denetlenmektedir. Bu denetimler ışığında, **İçişleri Bakanlığı Dernekler**

Dairesi Başkanlığının genel görüşü, spor kulüplerinin etkin denetiminin GSGM tarafından yapılması gerektiği şeklindedir. Aynı daire, spor kulüplerinin dernek statüsünden çıkarılarak Türk Medeni Kanunu'nda da yer almayan kendine özgü bir statüde düzenlenmesinin, yeni ama sorunlu bir yapı oluşturma riskine, Komisyona gönderdiği raporda değinmektedir.

- **İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi** tarafından spor kulüpleri denetimleri sonunda tespit edilen temel eksiklik ve aksaklıkların şunlar olduğu görülmektedir:
 - Spor kulüplerinin kurumsallaşması zayıf olup oldukça sık yönetim değişikliği olmaktadır.
 - Ekonomik açıdan sürekli gelir kaynakları bulunmamakta olup, ekonomik bağımsızlık elde edememişlerdir.
 - Ağır vergi ve sigorta primi yükünden devamlı şikâyet etmektedirler.
 - Tesisleşme ve ekipman açısından oldukça zayıf durumdadırlar.
 - Benzer isim ve amaçla pek çok kulüp kurulup kötüye kullanılabilirlerdir.
 - Spor kulüpleri, derneklerin tutmakla yükümlü olduğu defterleri ya hiç bulundurmamakta ya da defteri bulundurup içeriğini doldurmamaktadırlar.
 - Kurumsal üyelik ve katkı mekanizmaları geliştirilememiştir.
 - Kamuoyunda bu derneklere karşı kırılmayan olumsuz bir algılama bulunmaktadır.
 - Başkan adaylarının çok olduğu, bu konuda çekişme bulunduğu, buna bağlı olarak kulüplerde en çok karşılaşılan sorunun üyelik kayıtlarına yapılan itirazlar olduğu belirtilmektedir.
 - Üyelikten ihraç işlemleri ile olağan ve olağanüstü toplantı süreci, bu husustan etkilenen önemli ayrıntılar olarak göze çarpmaktadır.
 - Belirli miktarı ve süreyi aşan borçlanmalarda dernek genel kurul kararı zorunluluğunun getirilmesinin sorunun çözümüne önemli katkı sağlayacağı görüşündedir.
 - Bütün bunlara bir de denetimler sırasında dernek statüsündeki spor kulüplerine eğitici ve yol gösterici bir rehberlik yapılması gerektiğini de eklemek gerekmektedir.
- TBMM Spor Araştırma Komisyonu bu konudaki kanaatini şöyle ifade etmiştir:

“Spor kulüplerinin hukuki statüsünün ne olacağından ziyade, bu kulüplerin kurumsallaşmasının; iş ve işlemlerinin idari, mali, sportif ve hukuki denetimlerinin etkin bir şekilde yapılmasının ve buna dair

mekanizmaların kurularak işletilmesinin daha önemli olduğu düşünülmektedir.”

- Araştırma Komisyonu, bundan sonraki incelemesinde, Spor Kulüplerinin finansal sorunlarına eğilmiştir ve aşağıdaki hususları vurgulamıştır:
 - Kulüplerin, gelirlerinin artmasına karşın giderlerinin daha fazla artması, özel kuruluşlara olduğu kadar kamu kuruluşlarına olan borçlarını buna bağlı olarak kayıt dışı faaliyetlerini de artırmaktadır. Diğer taraftan, kulüplerin birikmiş kamu borçlarından müteselsil sorumlu olmaları, yöneticiler açısından rahatsızlık oluşturmaktadır.
 - Spor kulüplerinin vergi ve sigorta prim borçları sürekli artış göstermiş, zor durumda kalan kulüplerin borçlarının tahsil edilebilmesi amacıyla diğer mükelleflerden ayrı olarak değişik zamanlarda borçların yeniden yapılandırılmasına yönelik kanunlar çıkarılmıştır.
 - ✓ **Spor kulüplerinin vergi borçları** 5228 sayılı Kanun’la 16.07.2004 tarihinde **5 yıl süreyle, hem vergi hem de sigorta prim borçları** 5766 sayılı Kanun’la 04.06.2010 tarihinde **10 yıl süreyle tecil edilmiştir.**
 - ✓ **Vadesinde ödenmeyen idari para cezası, sigorta primi, vergiler ve diğer amme alacaklarını ceza, gecikme zammı ve gecikme faizini** affetmek suretiyle yeniden yapılandırarak iki aylık vadelerle 18 taksitte ödeme imkânı getiren Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin 13.02.2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanun’da spor kulüpleriyle ilgili özel bir düzenleme yapılarak, spor kulüplerin bu tür **borçlarını 42 taksitte ödeme imkânı getirilmiştir.**
- Kurumlar vergisinden muaf oldukları için, spor kulüplerinin kurumlar vergisi açısından bir vergi kayıp ve kaçığının olması söz konusu değildir. Ancak, spor kulüplerinin stopaja tabi ödemeleri varsa stopaj sorumlulukları, KDV’den istisna edilmeyen işlemlerinden dolayı KDV mükellefiyetleri ve yapmış oldukları sözleşmeler nedeniyle damga vergisi mükellefiyetleri bulunmaktadır.
- 2009 ve 2010 yıllarında Turkcell Süper Lig ve Bank Asya 1. Lig’inde mücadele eden 19 spor kulübünün incelenmesi sonucunda; yurt dışından hizmet veren menajerlik firmalarına yapılan ödemelerden, KDV ve kurumlar

vergisi tevkifatı, sporcu ve teknik adamlara yapılan bir kısım ödemelerden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı; sporcu transferlerinde önceki kulüpler ve menajerlerle yapılan sözleşmelerde bir kısım damga vergisinin beyan edilmediği tespit edilmiştir

- Turkcell Süper Lig ve Bank Asya 1. Lig’inde mücadele eden spor kulüplerinde kayıt dışı faaliyetlerin kayıtlı faaliyetlere oranı % 234’e ulaşmaktadır.
- Spor Kulübü Yöneticilerinin Sosyal Güvenlik Prim Borcu ve Vergi Borçlarından Sorumlu Olmaları hususunda, Dernekler Kanunu’ndaki hükümlerden, derneklerin ve spor kulüplerinin kanuni temsilcilerinin yöneticiler olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle kulüplerin vergi ve sigorta borçlarından dolayı, yöneticileri de sorumlu olmaktadır. Bu sorumluluk anonim şirket olarak faaliyetlerini sürdüren spor kulüplerinin kanuni temsilcisi statüsündeki yöneticileri için de geçerlidir. Ancak, borçların yöneticilerden tahsili yoluna gidilebilmesi için, öncelikle tüm çabalara rağmen tüzel kişilikten bu borçların tahsil edilememiş olması gerekir. Takip konusu amme alacağının ait olduğu dönemde ve ödeme zamanında farklı kişilerin kanuni temsilci olması hâlinde, bu kişiler hakkında müşterek ve müteselsil sorumluluk esasına göre takip yapılmaktadır.
- Komisyonca, Kulüpler Birliği Toplantısı’nda yapılan ankette “Kulüp yöneticileri kulübün vergi ve SGK borçlarından sorumlu olmalı mı?” sorusuna, genel olarak hem TFF hem de dört ligde (Süper, 1., 2. ve 3. Lig) yer alan takımların yetkilileri daha çok evet cevabı vermişlerdir (% 52,1). Kulüp yönetimlerinin, yaptıkları borcun sorumluluğunu taşımaları gerektiğinde hemfikir olunduğu anlaşılmaktadır.
- Sponsor firmalar, sponsorlukla ilgili yapmış oldukları harcamaları gider olarak gösterememekte, bunlar yıl sonunda beyan ettikleri vergi matrahından düşebilmektedirler. Bu durumda **sponsorluk sadece kâr eden firmalar için gider görünümüne bürünmektedir**. Zarar eden firmalar açısından bu harcamaların vergi hesaplamalarında bir etkisi olmamaktadır.
- Spor kulüplerinin elde etmiş oldukları kurumlar vergisi istisnası gibi vergisel avantajlar ve yapmış olduğu faaliyetlerin özelliği nedeniyle, mevcut hâliyle “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” kapsamında veya yeni bir teşvik sistemi geliştirilerek teşvik edilmesinin oldukça zor olduğu görülmektedir.

- **Spor kulüplerinin şirketleşmesi şeffaflık, denetlenebilirlik, gelir kaynaklarında çeşitlilik, yönetimde profesyonellik gibi birçok alanda kulüplere faydalar sağlayacaktır.** Kulüplerin halka açılabilmesi için ise tıpkı diğer halka açık firmalarda olduğu gibi, anonim şirket şeklinde örgütlenmiş olmaları gerekmektedir. Nitekim Komisyona yapılan sunumlarda, kulüplerin bütçelerinde gelir ve gider kalemlerinin şeffaf ve hesap verebilir olması ve kulüplerin borçlanmalarına üst sınır getirilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- **Spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre dernek statüsünde kurulurlar.** GSGM'ye tescilleri (futbol dalında faaliyette bulunanlar için TFF'ye) yapıldıktan sonra spor kulübü vasfını kazanırlar. **Bazı spor kulüpleri anonim şirket şeklinde de kurulabilmektedir.** Bunlar, futbol alanında TFF mevzuatı çerçevesinde faaliyet gösteren, TFF'ye kendilerini tescil ettirmiş bulunan ve Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümleri uyarınca kurulmuş **“Profesyonel Futbol Hizmetleri Anonim Şirketi”** statüsündedirler.
- Ülkemizde ilk şirketleşen kulüpler olarak karşımıza **Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Malatyaspor, Vanspor, Adanaspor, Göztepespor, İstanbulspor, Çanakkalespor, Karşıyaka, Antalyaspor ve Siirtspor** çıkmaktadır. Ancak söz konusu kulüplerimizden sadece dört büyük kulüp, hisselerini borsaya açma başarısını gösterebilmiştir. Bu kulüplerimizden Beşiktaş'ın dışındaki Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor kulüplerinin biçimsel farklılıkları olsa da öz olarak halka açılma ve şirketleşme biçimleri birbirine benzer özellikler göstermektedir.
- Bazı futbol kulüpleri oluşturdukları bu yapı sayesinde bir taraftan dernek olmanın getirdiği çeşitli avantajları kullanırken, diğer taraftan kurdukları veya ortak oldukları şirketler sayesinde, derneklerin sınırlı olarak yapabildiği veya hiç yapamadıkları geniş çaplı ticari faaliyetlere girişmekte ve kendilerine sürekli ve önemli gelir kaynakları yaratma yolunda faaliyetlerde bulunmaktadır.
- Ülkemizdeki mevzuat hükümleri ve değerlendirmeler çerçevesinde yapıyı kısaca şu şekilde özetleyebiliriz: Dernekler Kanunu çerçevesinde faaliyet göstermekte olan bir spor kulübü, kurulan anonim şirkete/şirketlere ilgili yasal mevzuat çerçevesinde, aralarında yapılan sözleşmeler dâhilinde belirli faaliyetlerini devretmektedir. Ardından kurulan bu anonim şirket/şirketlerin

payları tercih edilen modele göre sermaye piyasalarında halka arz edilmektedir.

- Türkiye’de halka açık olan dört futbol kulübünden gelir ve giderlerin aynı çatı altında toplandığı kulüpler, futbol sözleşmelerini şirket bünyesinde tutmakta olup uluslararası uygulamalara paralel olarak, futbolculara ilişkin bonservis bedellerini maliyet bedeli üzerinde haklar hesabında aktifleştirmekte ve futbolcu ile yapılan sözleşmeleri dönemine göre itfa etmektedir. Özetle, **şirketlerin bilançolarında aktif hesaplarda yer alan maddi olmayan duran varlık kalemi, futbolcuların kendileri değil; futbolcular ile kulüpler arasında imzalanan sözleşmelerden doğan haklardır.** Konunun diğer paydaşı olan **kulüpler ise**, aktif bir piyasaları olmadığından dolayı sahip oldukları **futbolcu bonservis haklarını periyodik finansal tablolarında yeniden değerlendirme metoduna göre değerleyemediklerini** ve bu durumun şirketlerin aktif yapısının **gerçek değerinden daha düşük gösterilmesine neden olduğunu** ifade etmektedirler.
- Halka açılmak ve hisse senetlerinin menkul kıymet borsasında işlem görmesini sağlamak ile kulüpler, sermaye piyasasının denetim mekanizmaları sayesinde kurumsallaşma süreçlerini hızlandırmakta ve modern denetim tekniklerine daha kısa sürede kavuşabilmektedirler.
- Türkiye’de sporun ana hizmet birimleri olarak görülen spor kulüplerinin çok büyük bir kısmının, bir yönden mali yetersizlikler, diğer yönden kurumsallaşamamaları nedeniyle profesyonel yönetici çalıştırmadıkları bilinmektedir. Bu durum; kulüpteki fahri yöneticilerin, profesyonel yöneticilerin sahip olduğu, beceri gerektiren yönetim uygulamalarını kendi başlarına yapmaları gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Bu bağlamda, spor kulüplerinin yönetimine ilişkin bir kısım mesleki kriterlerin getirilmesi, kulüp yöneticilerinin sporun üst yönetimi tarafından mesleki eğitimlerinin sağlanması özel önem taşımaktadır.
- Günümüzde çağdaş spor yönetimi, yönetim ve iletişim bilimlerinin gelişmesine paralel olarak değişmektedir. Her yöneticinin, her sporcunun sporu yönetmesi artık gerilerde kalmıştır. Spor yönetimi bilimi bile kendi içinde birçok bölümlere ayrılmış ve uzmanlık alanları oluşmuştur. Ülkemizde millî eğitim, gençlik ve spor, turizm, sivil toplum kuruluşları gibi sporun yer aldığı her kademede, spor yönetiminde insan kaynakları politikasına ciddi bir gereksinim vardır. Genel yaklaşım, her alanda yetişmiş

uzman personel çalıştırılması olmalıdır. Sporla ilgili faaliyet gösteren kurumların her kademesinde, spor yönetimi eğitimi almış personelin görevlendirmede öncelikli olması, ülke yatırımları ve bu alana ayrılan kaynakların verimli, etkin ve alternatif maliyetlere uygun kullanımı için zorunluluk arz etmektedir. Bu hususta spor kulüpleri de bir farklılık arz etmemekte olup raporun farklı bölümlerinde sporun ana hizmet birimleri olarak nitelendirilen spor kulüplerinin de insan kaynakları politikasına ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Spor sektöründe meydana gelen değişikliklerle birlikte, kulüplerde hizmet kalitesi ve taraftar memnuniyeti son yıllarda tartışılan önemli konulardan biri hâline gelmiştir. **Bu açıdan spor kulüplerinin beşerî sermayesini oluşturan kulüp yöneticisi, sporcu, teknik adam ve kulüp personelinin de taraftar memnuniyetini sağlayabilecek hizmet kalitesine sahip olmaları ve bu personelin insan kaynakları yönetimi, tesis yönetimi, kulüp yönetimi, sporda eğitim yönetimi vb. alanlarda hizmet içi eğitimlerle ve katılacakları bu tür seminer, konferans ve kongrelerle mevcut kapasitelerini artırmaları gerekmektedir**

TBMM Araştırma Komisyonunda, sözlü sunumda bulunmuş ve ayrıca Rapor sunmuş bir kuruluş olarak (S.H.E.) belirtmek isterim ki, bütün bu materyelle Spor Kulüpleri doğru şekilde yapılandırılmazlarsa, bu ancak niyet eksikliğinden ileri gelebilir.

Eminim ki, gün boyunca çok değerli konferansçılarımız ve konferans katılımcılarının açıklamaları ile konumuz, verimli bir noktaya gelebilecektir.

Beni dinlemekte gösterdiğiniz sabır için hepinize teşekkür eder, konferansın bütün kesimlere ve ilgililere hayırlar getirmesini diler, saygılarımı sunarım.

İstanbul, 28 Mayıs 2011